

Vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları demokratik idarəetmə dəyərlərinin təbliği və inkişaf gündəliyinin müəyyənləşdirilməsində önəmli rol oynayırlar. Onlar vətəndaşların narahatlıqlarının eşidilməsinə şərait yaradır, qurumların şəffaflığını və hesabatlığını təşviq edir, habelə, insan hüquqları və əsas azadlıqlarını təbliğ edirlər. Həyata keçirilən siyasətlərin inklüzivliyini və səmərəliliyini təmin etmək üçün onların hazırlanması və icrası proseslərində vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının iştirakı tələb olunur. Milli və global səviyyəli vətəndaş cəmiyyəti institutları inkişafın bir sıra aspektləri üzrə öz potensiallarını və təsir qabiliyyətlərini gücləndirmişdir. Vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları ilə əməkdaşlıq inkişafa yardım proqramlarının əhalinin, xüsusən, təcrid olunmuş və həssas qrupları üçün nəticələrinin səmərəliliyinə müsbət təsir göstərə bilər.

BMTİP bir çox sahələrdə, o cümlədən, proqramların icrası, siyasətlərin hazırlanması və təşviqi sahəsində vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları ilə əməkdaşlıq edir. BMTİP vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının çox zaman həm inkişaf siyasətlərinin istiqamətləndirilməsində hərəkətverici qüvvə, həm də siyasətlərin icra olunmasını təmin etmək üçün müşahidəçi institut kimi çıxış etdiyini qəbul edərək, 2030-cu il gündəliyinin icrasının bütün aspektlərində vətəndaş cəmiyyətinin iştirakına dəstək göstərir. Avropa İttifaqı:

Avropa İttifaqı yaxşı idarəçilik və hesabatlılığın təmin olunmasında vətəndaş cəmiyyətinin rolunu dəstəkləyir. Vətəndaş cəmiyyətinin siyasətlərin hazırlanması və icrası proseslərində iştirakı vətəndaşların real ehtiyaclarına uyğun inklüziv və səmərəli siyasətlərin təmin olunması üçün vacibdir. Vətəndaş cəmiyyəti, daha məsuliyyətli və hüquqi dövlətlərin qurulmasına töhfə verməklə, sosial birləşmənin güclənməsinə və ədalətli dayanıqlı inkişafa gətirib çıxarır. O, icma əsaslı inkişafa dəstək göstərərək, habelə, əhalinin həssas qruplarının imkanlarını genişləndirərək, sabitliyin artmasına töhfə verir.

Avropa İttifaqı və BMT-nin İnkişaf Proqramının birgə həyata keçirdiyi "Əhalinin həssas qruplarının sosial-iqtisadi hüquqlarının təmin olunmasında vətəndaş cəmiyyəti

təlimlər keçirilib: i) ictimaiyyətlə əlaqələr və təşviqat; ii) gender və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri; iii) insan hüquqlarına əsaslanan yanaşmalar; iv) monitorinq və qiymətləndirmə; v) təşkilati idarəetmə; və vi) innovasiya və sosial müəssisələr. Bu proqram çərçivəsində, həmçinin, proqramın icrası zamanı əldə olunan təcrübələr, qarşıya çıxan çətinliklər və öyrənilmiş dərslərlə bağlı bilikləri bölüşmək üçün bütün tərəfdaş vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının şəbəkələşmə platforması çərçivəsində mün-təzəm görüşlər keçirilib. Komponent 2: Vətəndaş cəmiyyəti təşəbbüslərinin icrası proqram müddəti boyunca, tərəfdaş VCT-lər Azərbaycanın müxtəlif hissələrində həssas qrupların, o cümlədən, qadınlardan, uşaqlardan və gənclərdən, əlilliyi olan şəxslərdən, azadlıqdan məhrum edilən şəxslərdən və əlverişsiz sosial vəziyyətdə olan digər qrupların hüquqlarını təbliğ və müdafiə etmək üçün 12 layihə həyata keçirib. Sözügedən layihələr bu nəşrin növbəti bölmələrində təsvir olunur. 35, 84, 2106, 2261, 5668, 220, 32, 411, 227 Siyasət sənədlərinin sayı / analitik sənədlər /, tədqiqatlar, Təlim keçmiş şəxslərin sayı, Yaşayış şəraiti yaxşılaşmış insanların sayı, İcma təşəbbüsləri üçün ayrılmış kiçik qrantların sayı İnformasiya məhsullarının sayı (təlimatlar, dərsləklər, alət dəstləri, təlim resursları və s.). Pulsuz hüquqi

lər. Son benefisiarlar. Əhali Layihə tərəfdaşı: Quba, Mingəçevir və Şirvan Regional QHT-lərin Resurs və Təlim mərkəzləri. Əlaqələndirici şəxs: Nailə Həşimova, nhashimova@epfound.az. LAYİHƏ MƏLUMATLARI Avrasiya Əməkdaşlıq Fondu İslahat Proqramına təsir göstərmək üçün VCT-lərin səlahiyyətlərinin genişləndirilməsi. PROBLEM. Azərbaycanda VCT-lər çox zaman siyasət sənədləri və büdcələrin hazırlanması prosesinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilmir. Onlar, həmçinin, öz inkişaf, strategiya və planlarını hazırlayarkən, onların əhalinin prioritetlərinə uyğunluğunu və səmərəli şəkildə icrasını təmin edə bilmirlər.

LAYİHƏNİN MƏQSƏDİ

Layihənin ümumi məqsədi əhalinin həssas qruplarının sosial-iqtisadi hüquqlarının yaxşılaşdırılmasında və inklüziv cəmiyyətin, bərabərliyin və ayrı-seçkiliyə yol verilməməsinin təşviqində vətəndaş cəmiyyətinin rolunu gücləndirməkdir. Layihənin xüsusi məqsədləri aşağıdakılardır:

a) yerli VCT-lərin sosial-iqtisadi siyasətlərin hazırlanması və icrasına təsirini artırmaq; b) əhalinin hədəf regionlarda yaşayan həssas qruplarının hüquqlarının müdafiəsinin təşviqində vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarına dəstək göstərmək; c) VCT-lər arasında vətəndaş iştirakının təmin edilməsi ilə bağlı

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu**

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və insan haqları

yətinin rolunun gücləndirilməsi" proqramı çərçivəsində yerli vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları tərəfindən icra olunmuş 12 layihə barədə məlumatlar yer alır. Bu mövzuda nəşr olunmuş kitabda layihələrin nəticələrinin təsvir olunması ilə yanaşı, insan hüquqları, bərabərlik və ayrı-seçkiliksiz mühitin təbliği və müdafiə olunmasına yönələn təşəbbüslərin uğur qazanmasında vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının oynadığı dinamik və çoxtərəfli rola xüsusi diqqət yetirilir. "Əhalinin həssas qruplarının sosial-iqtisadi hüquqlarının təmin olunmasında vətəndaş cəmiyyətinin rolunun gücləndirilməsi" proqramının strukturu iki komponentdən ibarətdir: Komponent 1. Tərəfdaş VCT-lərin təşkilati inkişafı və şəbəkələşdirilməsi VCT-lərin ölkənin inkişaf gündəliyinə töhfə vermək potensialları güclü olsa da, onlar eyni zamanda, potensialla bağlı müəyyən çətinliklərlə üzləşirlər. BMTİP tərəfdaş vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının təşkilati inkişaf baxımından ehtiyaclarını müəyyən etmək üçün potensialla bağlı ehtiyacları qiymətləndirmişdir. Qiymətləndirmənin nəticələri və tərəfdaş vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının xüsusi ehtiyacları əsasında proqram çərçivəsində altı sahə üzrə silsilə

/ psixoloji yardım / xidmətlər almış insanların sayı, Dolanısq şəraiti yaxşılaşmış insanların sayı (ailə üzvlərini də əhatə edir) Məlumatlandırma kampaniyalarında iştirak etmiş insanların sayı 6, Bakı, Sumqayıt, Xaçmaz, Quba, Oğuz, Qəbələ, Göyçay, Mingəçevir, Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən, Samux, Gəncə, Şirvan, Səlyan, Lənkəran 7, Proqramın xəritəsi, Proqram nəticələrinə Ümumi nəzər, Avrasiya Əməkdaşlıq Fondu, Azərbaycan İnsan Hüquqları Müdafiə Mərkəzi, Demokratiya Monitoru, "Hüquq və İnkişaf" İctimai Birliyi, İqtisadi və Sosial İnkişaf, Mərkəzi İnkişaf Nəminə Təşəbbüs İctimai Birliyi, İnternyus Azərbaycan Konstitusiyaya Araşdırmalar Fondu, Mingəçevir Valideynlər Assosiasiyası, Rəsiional İnkişaf uğrunda Qadınlar Cəmiyyəti, "Uluçay" Sosial-İqtisadi İnnovasiya Mərkəzi Yerli İdarəetməyə Yardım İctimai Birliyi 8, 9, Layihənin adı: İnkişaf və idarəetmədə strateji əməkdaşlıq və əlaqələndirmə, Başlama tarixi: oktyabr, 2016, Başa çatma tarixi: may, 2018, Büdcə: 123, 080 avro. Layihənin icra olunduğu yer: Quba, Xaçmaz, Mingəçevir, Şirvan, Hədəf qruplar: VCT-lər, QHT Resurs mərkəzləri, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, bələdiyyə-

bacarıqları inkişaf etdirməklə, uzunmüddətli perspektivdə layihənin təsirinin dayanıqlılığını təmin etmək. LAYİHƏ TƏDBİRLƏRİ. Layihə çərçivəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər Bakı şəhərindən kənar da yerləşən VCT-lərə istiqamətləndirilib. Layihə ekspertləri yerli VCT-lərin və üç Regional QHT Resurs və Təlim Mərkəzinin təşkilati potensialla bağlı boşluqlarını qiymətləndirib və bu boşluqların aradan qaldırılması üçün təlimlər və texniki yardım təmin olunub. AƏF yerli səviyyədə VCT-lərin fəaliyyətinə əngəl olan əsas amilləri müəyyən etmək üçün sahə tədqiqatı həyata keçirib. AƏF regional stratejiyanın hazırlanması və əlaqələndirilməsini müzakirə etmək üçün 3 regional tematik seminar və 3 tematik əlaqələndirmə görüşü təşkil edib. AƏF, həmçinin, VCT-lər üçün vətəndaş iştirakının təmin edilməsi ilə bağlı bacarıqlara dair təlimat kitabçası hazırlayıb. Layihə yerli VCT-lərin 35 təşkilati bir araya gətirən İnkişaf və İdarəetmədə Strateji Əməkdaşlıq və Əlaqələndirmə üzrə Vətəndaş Cəmiyyəti Platformasında (VCP) birləşməsinə və yerli Açıq Hökumət Platforması (AHP) ilə koalisiya formalaşdırılmasına kömək edib. AHP hökumət

lərin VCT-lər arasında rüblük görüşlər keçirir və VCT-lərə yeni təşkilati, şəbəkələşmə, siyasət tədqiqatı və təşviqat imkanları və resurslarına çıxış əldə etmək imkanı verir. Bununla yanaşı, layihə VCT-lərin həyata keçirdiyi doqquz kiçik miqyaslı layihəyə maliyyə dəstəyi göstərib. Bu layihələr su təchizatı və suvarmanın yaxşılaşdırılması, göstərilən kommunal xidmətlərin təkmilləşdirilməsi, inklüziv təhsilin, məcburi köçkünlərin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması və ətraf mühitin mühafizəsi üzrə yerli tədbirlərlə bağlı olub. Bundan əlavə, AƏF yerli VCT-lər tərəfindən qaldırılan sosial-iqtisadi məsələlərə daha böyük ictimai diqqət çəkmək üçün ictimai maarifləndirmə kampaniyasına start verib. LAYİHƏNİN NƏTİCƏLƏRİ. Layihə 24 yerli VCT-nin layihələrin yazılması, strateji kommunikasiya, tədqiqat metodologiyaları, təşviqat, şəbəkələşmə və digər sahələrdə təşkilati potensiallarını gücləndirməyə kömək edib. VCP və AHP-nin koalisiyası müəmmadi toplantılar keçirərək məlumat mübadiləsi, yerli məsələlərin müzakirəsi və yeni təkliflərin irəli sürülməsi üçün əlverişli platforma təmin edir. Yerli VCT-lər tərəfindən icra edilmiş kiçik miqyaslı layihələr icmalara müxtəlif dövlət xidmətləri-

nin göstərilməsindəki müəyyən çətinliklərin aradan qaldırılmasında köməklik göstərib. İcməli suya çıxış imkanı və onun keyfiyyəti ilə bağlı tədqiqat və Mingəçevir Regional QHT-lərin Resurs və Təlim Mərkəzi tərəfindən görülmüş təşviqat işləri məsələni yerli və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının diqqətinə çatdırmağa kömək etmiş, Mingəçevirdə su təchizatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı verilmiş Prezident Sərəncamı bu sahədə mövcud problemlərin həllinə imkan verəcək. Yerli "Aran" İnsan Hüquqları Mərkəzi Şirvan şəhərində yaşayış binalarının baxımı və təmirinə məsul olan yerli orqanların işinin standartlaşdırılmasına önəmli töhfə verib və bu, həmin orqanların dövlət və ictimai monitorinqini daha da şəffaflaşdırıb. "VCP-AHP platforması QHT-lərin sosial problemlərin həlli ilə bağlı yeni təşəbbüslərinə açıqdır. Biz dövlət orqanlarının fəaliyyətinə ictimai nəzarətin artırılmasında QHT-lərlə əməkdaşlıq etməyə hazırıq". Vahid Həsənov Sabirabad RİH başçısının müavini "Yerli QHT-lər üçün keçirilmiş təlim və seminarlar, təşkilatımız üçün kifayət qədər faydalı olub.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru